פסה"מ הלכה כב כה:

תורה אור השלם

אֶרֶךְ הָחָצֵר מֵאָה בָאִמָּה וְרֹחֵב חֲמִשִּׁים בְּחֲמִשִּׁים וְלְמָה רְמֵשׁ אַמּוֹת שֵׁשׁ מְשְׁוְר וְאַדְנִיהֶם וְחשָׁת: שמות כז,

2. וְעָשִּׁיתָ אָת הַמִּוְבַּחַ עֲצֵי שַׁטִּים חָמָשׁ אָמּוֹת אַרֶּךְ וְהָמֵשׁ אַמּוֹת רֹחָב רְבוּע יִהְיָה הַמִּוְבַּח וְשָׁלשׁ אַמּוֹת לְּמָתוֹ:

ביום ההוא קדש המלך את תוך החצר אשר לפני בית ויונה כי עשה שם את העלה ואת המנחה ואת חלבי השלמים כי מובח הנחשת השלמים כי מובח הנחשת

אָשֶׁר לְפְנֵי יְהֹרֶה קְטוֹ מֵהְכִיל אָת הָעלָה וְאַת הַמְּנְחָה וְאַת הֶלְכֵי הַשְּׁלְמִים: מ״א ח, סד

ָנְעקְיוּ וְאֶוּנִינוּ נְתּּיְנְיְוּי וְאֵּנְ נְיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל אַהְרֹן וְאֶ עָזָר וְאֶל אִיתִמְר בְּנְי

אֶלְעָזֶר וְאֶל אִיתָנְּוֹר בְּנְיוֹ הַנּוֹתָרִים קְחוּ אֶת הַמִּנְחָה הַנּוֹתֶרַת מִאִּשִּׁי יְהוָה וְאַכְלוֹהָ

מַצוֹת אַצֶּל הַמְּזְבַּחַ כִּי לְדֶשׁ מְצוֹת אַצֶּל הַמִּזְבַּחַ כִּי לְדֶשׁ קַדְשִׁים הָוא: ויקראי, יב

שמות כז. א

מסורת הש"ם

לעיל נט.. ב) ולעיל לד: יט קציל נט., כט (מנחות נט: ע"ש) פסחים סה. [מנחות נט: ע"ש תוספ' פסחים פ"ד ה"ין, ע" ת"כ ויקרא נדבה פרש' ד הי"ג, ד) [תוספ׳ סנהדרין . פ״ג ה״ג מכות יט. תמורה כא.], ל) עירובין ב., (1) [וע"ע מוס" עירובין ב: ד"ה בין וד"ה ואב"א], (1) [וע" מוס' לעיל נא: סד"ה

הגהות הב"ח

(**ה**) תום' ד"ה ואומר קלעים וכו ממש עשרה אמה בגובהה וכו": ומתט עשרה אבהר במנוסה וכל.

(2) בא"ד ומיהו בסמון נמי
קשה כי פריך וכרי והמגן וכרי
אמאי לא מעני וכרי לורת הפתח
אלא צ"ל דכיון: (ג) בא"ד
ועוד י"ל דטער החצר:

גליון הש"ם

גמ' אין אוכלין בגינו שירי מנחה. ולאחר שחזר ונכנה עי׳ תוס' בב"מ דף נג ע"ב ד"ה לא פליג:

שינויי נוסחאות

א] גירסת כי"ל הא מה אני אן גיכסת כי"ל הא מה אני מקיים וחמש אמות קומתו משפת מזבח ולמעלה ושלש אמות קומתו משפת סובב ולמעלה לבר מאמה קרנות: ב] בשמכ"י חמש אמות קומתו. בן כעתכי" המש אמות קומתו. [ונ"ל שהוא ט"ס]: ג] נ"ל ווורקו זריקה אחת כנגד היסוד שאם נשפך דמו (כי"צ. וב"ה לעיל לד: ובמנוחת נש:): ד] נ"ל קרקע (כי״צ): ה] נ״ל הא קמ״ל יון ער מנה בייצו: ו] מגלן אהיא שפיכה (בייצו: ו] מגלן אהיא קדש קדש קדש כל"ל (שיח). ועי רע"ם דמפרט עפ"י הגוס' מנפרט עפ"י הגוס' בלפרט בייצון ביי ולפי"ז לריד להגיה כו גם בתוד"ה ולותר: הן 2"ל דאמר (ש"ח): מן הוא דגמיר (ש"ח): ון דיחזקאל גמיר (ה' הודעיל ין דיחזקאל גמיר לה וכדלעיל כל"ל (ש"מ): יא] דהא גובה המזבח (שמכ"י): יב] נכתה"י וכהן עצמו: יג] נכתה"י נוסף וננס ופסלו מאותו היום וננס ופסלו נאודו: יד] ל"ל דאף מזבח (ש"ח): מו] ל"ל ומזבח הזהב (ש"מ) מז] דכתיב במנחו בחצר אהל מועד יאכלוה כנ"ל בחצר אהל מועד יאכלוה כל"ל והשלר הנ"ל והשלר מנחק (ש"ם: יו) קדש והשלר ב"ש בקדש קדש כ"ל (שמכ"). וכ" לות ו': יהן דפריך ישן מפתר (ש"ם: "מיה) במתר (צ"ם) בו (מיה) ומיהו הא לא קשיא כיון המיהו הא לא קשיא כיון במתני צריך למעט אע"ג דאליבא דרב קיימא דאיהו תניהר הארן [דיש] לו צורת הפתח במתני צריך למעט אע"ג כדאמר התם. ומהאי טעמא כי בדאמר התם. ומהאי טעמא כי פריך בסמוך ור״י מפתחו של אולם גמר והתנן וכו׳ ולא משני שאני פתחו של אולם דה״ל צורת הפתח כיון דאליבא דרב קיימא לא משני יכו׳ ועוד דשער וכו׳: כאן וכו׳ ראמאי לא משני (ש"מ): בב] טעמא נמי פריך כל״ל (ש"מ): בג] רבינו תם (ש"מ, ב"ש. וכ"ה בתו' הרא"ש ותור"פ ושאו ראשונים בעירובין שם), [והמגיה כד' וילנא שכתכ דפי' זה איתא בד' וינגח שכתב דפי' זה היחת בר"ח דעירונין, לא דקן: בדן כ"ל דמסתברא (שי"ח: בהן דפתח אהל מועד על כרחין שלא כדין איקרי פתח וחידוש כו' ככ"ל (ש"ח: בון נתומ' הלא"ט כל"ל (ש"ח: בון נתומ' הלא"ט שם נוסף ובכה"ג לא איקרי פתח: בו] נתוס' הרא"ש שם

אמה אל הכתף. אלל השער וקס"ד ז בגובהה קאמר וה"ה לכל החלר: משפח מובה ולמעלה. למעלה מן המובח היה גובהן ה' אמות: משפח סובב ולמעלה. עד מקום הקרנות ולמטה הימנו ו' אמות וגובה הקרן אמה: ור' יהודה. אומר חו לברים ככתבן כי גמיר ג"ש דרבוע רבוע

ברחבה דגמיר יו למימר דמאמלעיתו מודד וממזבח דיחזקאל ז וכדלעיל: ולרבי יהודה. נהי נמי דדברים ככתבו הא קא מיתחזי כהן דהא יא גובהו שלש וקלעים אינן אלא חמש והוא יב עלמו ג' אמות נמצא ראשו למעלה מן הקלעים: בשלמא לרבי יהודה היינו דכחיב קידש. המלך את [תוך החלר] וגו׳ שהולרכה כל הרלפה לקדשה לשם מובח וקדושתה בשירי מנחה ובשיר כדחמרי׳ בשבועות (דף יד.): מאי קידש. את תוך החלר: ומשני קדשו לשם עורה להעמיד בו מזבח אבנים: בשלמא לר' יוםי. דאמר של שלמה גדול ושל משה קטן: היינו דכתיב קטן. אמובח הנחשת והכי קאמר העמיד מזבח אבנים כי מזבח הנחשת קטן ש: אלא לרבי יהודה. דאמר כולה רלפה קידש דמזבח יהו שלמה לא יכול להכיל העולה: מאי קען. דכתיב אמזבת הנחשת הא דשלמה גופיה קטן הוה: הכי קאמר כו'. ומשום דקאי במקום מזבח הנחשת וחילופו הוא הרי ליה מזבח הנחשת ובדברי הימים (בד) קרי ליה הכי בהדיא ויעש (המלך) מזבח נחשת כ' אמה ארכו וכ' אמה רחבו ואמקום המערכה קאי: במאי קמיפלגי. ר' יוסי דגמיר רבוע רבוע ממזבח הזהב ורבי יהודה דגמיר לה משל יחוקאל: כלי מכלי. מובח הנחשת והוהב מו כלים הם: מודה ר' יהודה בדמים. דאע"ג דאמר רבי יהודה כל העזרה מקודשת הני מילי להקטיר חלבים אבל לזריקת דמים לא: מדם התערובת. של פסחים מעל הרלפה: בגינו. בשבילו: וכי אלל

עשרים אמה ובשמעתא קמייתא דעירובין (דף ב:) קשה טפי דפריך בין לרבנן בין לר' יהודה לילפו מפתח שער החצר ופי׳ שם בקונטרם שני לשונות ופי׳ בלשון שני דפריך יח שיחשב פתח ברחב עשרים ומשני פתח שער החזר איקרי פתח סתמא לא איקרי ואיבעית אימא כי כתיב

חמש עשרה (h) בגובהה כתיב והכחיב והומה ה' אמות ההוא משפת מזבח ולמעלה ופי׳ שם בקונטרם דהיינו כר׳ יוסי דשמעתין וזו היא תימה דלא מלינן למימר חמש עשרה אמה בגובה כתיב אלא ברחבה כדפרישית ועוד קשה דאי מרחבה פריך התם הוה ליה למימר הכי אלא הא דתנן הרחב מעשר אמות ימעט נילף מפתח שער החלר כיון דעד השתא איירי בגובהה ועוד לר' יהודה אמאי הולרך להקשות מפתח החלר פתח יש אולם דקאי ביה הוה ליה לאקשויי ועוד מאי הושיא מפתח החצר התנו ש יש לו צורם הפחם א"ל למטנו וחצר לורת הפתח הוה ליה שהיו העמודים משני לדדים וכלונסות על גביהן שהקלעים תלויין בהן ומיהו ב בסמוך (קשה) כי פריך ור' יהודה מפתחו של אולם גמר והתנו וכו׳ כאו לא משני שאני פתחו של אולם דה"ל צורת הפתח [ובע"כ ל"ל] דכיון דאליבא דרב קיימא לא משני הכי דאיהו תני במתני׳ לריך למעט כדאמר התם וב: יא.ן ומהאי טעמא בבן פריך [שפיר] השתא טעמא בבן פריך השתא ועוד (ג) דשער חלר לא ה"ל לורת הפתח שהכלונסות היו על הווין שקבועין בעמודין מבחוץ ואמרינן התם בפ"ק (דף יא.) לורת הפתח שעשאה מן הלד לא עשה כלום. ומפרש רבינו בגו דמגובהה פריך התם דלא יחשב פתח ביתר מה' אמות ומסתברא בין היא לן טפי למילף מפתח החלר ממאי דנילף מפתח ההיכל דפתח כהן המשכן על כרחין שלא כדין איקרי פתח אהל

מועד וחידוש הוא דלא הוו ליה גיפופי

אמה אל הכתף ומהאו ת"ל יה'יו אמות משפת מזבח ולמעלה ומה ת"ל יושלש אמות קומתו משפת סובב ולמעלה ור' יהודה כי גמיר גזירה שוה ברחבה הוא דגמיר ולרבי יהודה הא קא מיתחזי כהן נהי דכהן מיתחזי עבודה דבידו לא מיתחזי בשלמא לרבי יהודה היינו דכתיב יוםי מאי קידש אלא לרבי יוםי מאי קידש להעמיד בה מזבח בשלמא לרבי יוםי היינו דכתיב יקשן אלא לרבי יהודה מאי קשן הכי קאמר מובח אבנים שעשה שלמה תחת מזבח הנחשת קמן הוה במאי פליגי מר סבר דנין חוץ מחוץ ואין דנין חוץ מפנים ומר סבר דנין כלי מכלי ואין דנין כלי מבנין אמר רבא שמודה רבי יהודה בדמים דתניא שרבי יהודה אומר כום אחד היה ממלא מדם התערובות ושופכו 🏻 על גבי מזבח שאם ישפך דמו של אחת מהן נמצא זה מכשירו ואי סלקא דעתר סבר רבי יהודה כולה יו עזרה מיקרשא הא איתעבידא ליה מצוותיה ודלמא משום הו דקסבר שפיכה מכח האדם בעינן אם כן נשקליה ונשפיך ליה אדוכתיה ודלמא משום דבעינן מצוה מן המובחר אמר רבי אלעזר ⁹מזבח שנפגם אין אוכלין ⁹ בגינו שירי מנחה שנאמר יואכלוה מצות אצל המזבח וכי אצל המזבח אכלוה אלא בזמן שהוא שלם ולא בזמן שהוא חסר אשכחן שירי מנחה יקדשי קדשים מנלן חת"ל יקדש קדשים

מוסף רש"י

מדם התערובות של מחמים בו ב התמרובות. על פסמים שנתמלו על הרלפה משום דחיישינן לאחר שנתקבל הדם אחד מן הפסחים נשפך לארץ ולא נזרק והשתא משתרי בזריהה דהאי כום. והםתם תשתרי בוריקה דהחי כוס, דקי"ל נשפך הדם תן הכלי על הרלפה ואספו כשר (מנחות נפ:) שאם ישפך דמו של אחת מהן. על ידי שהן רפים ונכהלים כוס זה נמצא מכשירו. שהרי מכולם מעורבים בו ואי משום דאיערוב בדם התמלית, אמרינן לקמן ר' יהודה לטעמיה דאמר אין דם מבטל דם, ולא אמרינו אידחי ליה בהתערבו הואיל ובידו לאוספו ולנויל לד:) ב׳ המתיל וכילו מחקפו (עביל 17) ב דברים. זו אחת מהן וכולן שנויין נספרי (מכות ימ.):

שימה מקובצת

ודלמא משום דבעינן מצוה מן המובחר. הוא הדין דהוה מצי למימר משום דבעינן יסוד: תוד"ה אתיא בון חוש ב-דמכות בקרך וצאנך אלו חמאות ואשמות. ולמלו דפי ריב"ל לעיל (דף נו ע"ב) דלכילה לא קיימי אמטאות ואשמות דכמיב אמס תוד"ה אתיא כו' דריש פ"ב ובתיכם ניחא (מהר"פ):

המובח אכלוה. והלא כל העורה שהיה פרוך לפניו במלואו ביו הלכך פתח ההיכל שהיה במקומו בו דלמא שלא כדין נמי איקרי פתח ובתר הכי גרם כשרה לכך דכתיב במנחה מלות תאכל במקום קדוש איבעית אימא קלעים ט"ו אמה כחו וכי כתיב וקומה ברוחב ה' אמות משפת קלעים ולמעלה וההיא שינויא כרבי יוסי דהכא ול"ג ט"ו אמה (ויקרא ו): קדש קדשים יו. בג"ש דקדש קדשים ילפי מהדדי: משום ′3

יקדשים קלים מנין אמר אביי אתיא מדרשא

דר' יוםי דתניא יוםי אומר ג' דברים משום

בגובהה הוא דכתיב וגם לא גרס אל הכתף דלא קאי אחמש עשרה דכתיב בקרא דההוא לא מיתוקמא אלא ברחבה אלא פירוש הוא כלומר הקלעים היו גבוהין חמש עשרה שלא יראו עבודה שבידו כרבי יוסי דאמר מזבח י' אמות והאי דכתיב בקלעים וקומה ה' אמות ודאי משפת מזבח ולמעלה והאי קרא דמייתי וקומה ברוחב ה' אמות (היינו) 🖦 להוכיח גובה פתח כ' אמה היינו לו ההוא דכתיב גבי מסך בסוף ויקהל ומפרש דמשפת קלעים ולמעלה קאמר שהקלעים היו גבוהין סביב החלר לפון ודרום ומערב וכן ללד המזרח [שכמו] או שהקלעים היו ט"ו רוחב מימין הפתח וכן משמאל הפתח כמו 🗗 כן היו גבוהין ט"ו אמה ועל מסך הפתח כתיב רוחב כ' אמה וקומה ה' אמות ברוחב לעומת קלעי החלר פירוש שהמסך כל רוחב כ' היה גבוה ה' אמות משאר קלעי החזר אשתכח המסך גבוה כ' וזו היא אמת 🕫 גובהו של פתח וההיא שינויא בתרא ליתיה אלא לרבנן דהא לרבי יהודה לא מתוקם כלל ₪ ואע״ג דקאי התם לשנויי לרבטן ולרבי יהודה שינויא קמא יתיישב לרבי יהודה דשניטן פתח סתמא לא איקרי דהכי נמי לא מיחוקם ההוא שימיא כרבי יוסי דהכא אלא כרבי יהודה דפליג עליה והכא בשמעתין גרסי׳ מה משכן י׳ אמות אף מזבח י׳ אמות קלעים ט"ו ולא גרסינן 🕬 נמי אל הכתף דלאו קרא מייתי ובברייתא דמלאכת המשכן לא גרסינן כלל קלעים ט"ו במילתא דר' יוסי ופירושא בעלמא הוא כלומר הקלעים היו גבוהין ט"ז אמה שלא יראה כהן ועבודה בידו ומה ת"ל ה' אמות משפת מזבח כו' ור"ת מפרש בספר הישר דלשמואל עלמו פריך נילף מפתח שער החלר מנא לו ליה דושחטו פתח אהל מועד אפתח היכל קאי ואי אפשר לומר כן כלל כדמוכחי כמה קראי בפרשת אלה פקודי ובשאר מקומות וקלת קשה לפירוש ר״ת לו דפריך מגובה חמש דמאי משני פתח שער איקרי פתח סתמא לא איקרי כיון דנקרא שער כ"ש דאיקרי פתח דפתח קטן משער ועוד נילף מפתח עזרה שנקרא פתח (ניחוקאל מא) והיה גובהו עשרים י : הבי קאמר מובח אבנים שעשה שלמה תחת מזבח הנחשת. סימה דבפ' במה בהמה (שנת דף נה.) אמרינן ויעמוד אלל מזבח הנחשת מזבח הנחשת מי הוה אמר להן הקב"ה התחילו ממקום שאומרים שירה לפני בכלי נחשת ואמאי לא אמר כי הכא וי״ל דהתם מה לו להזכיר מזבח הנחשת כלל: בודה רבי יהודה בדביב. מימה מאי קס"ד מעיקרא והא קרן להו ורבוע יסוד מעכבין יי [לקמן סב.]: קדשים קלים מנין. חימה דלא יליף מהיקשא מזאת התורה יי : אתיא מדרשא דרבי יוםי. תימה של ל"ל ג"ש דקדש קדשים שו ועוד או [קדשים קלים] גופה נילף ממעשר וכי תימה מל ל"ל ג"ש דקדש קדשים שו ועוד או [קדשים קלים] גופה נילף ממעשר וכי תימה מל ל"ל ג"ש דקדש קדשים שו ועוד מאו [קדשים קלים] בכור יוכיח ועוד דבהאי קרא דמייתי דמקיש מעשר לבכור נמי כתיב חטאת ואשם דתניא בספרי פרשת ראה אנכי בקרכם ולאנכם אלו חטאות ואשמות וכן בקרא דלא תוכל לאכול בשעריך דריש פרק בתרא דמכות (דף יז.) בקרך ולאנך אלו חטאות ואשמות: